

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

27.12.2017 № 16-2334

На № _____ від _____

Т.в.о. Голови Державної служби
геології та надр України
Кирилюку О.В.

Щодо результатів аудиту

Шановний Олегу Васильовичу!

На засіданні Рахункової палати розглянуто та затверджено Звіт про результати аудиту ефективності справляння та дієвості контролю за надходженням рентної плати за користування надрами для видобування газу до державного бюджету.

Відповідно до статей 35 і 36 Закону України "Про Рахункову палату" надсилаємо рішення Рахункової палати та зазначений Звіт для реагування та вжиття заходів згідно з наданими пропозиціями.

Про вжиті заходи просимо поінформувати в терміни, визначені Законом України "Про Рахункову палату".

Додаток: на 71 арк.

З повагою

Голова

Р.М. Магута

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 28 листопада 2017 року № 24-6

м. Київ

Про результати аудиту ефективності справляння та дієвості контролю за надходженням рентної плати за користування надрами для видобування газу до державного бюджету

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України "Про Рахункову палату" розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності справляння та дієвості контролю за надходженням рентної плати за користування надрами для видобування газу до державного бюджету. За результатами розгляду Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

1. Мінфіном, Мінприроди, ДФС і Держгеонадрами не забезпечено створення ефективної та дієвої системи державного контролю за раціональним і ефективним використанням нафтогазоносних надр, обсягами видобутку природного газу, які є об'єктом оподаткування рентною платою за користування надрами для видобування цієї корисної копалини, а також за повнотою і своєчасністю надходження цього платежу до державного бюджету.

Протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року до державного бюджету надійшло загалом **78,5 млрд грн** рентної плати за користування надрами для видобування природного газу. **Щорічне збільшення надходжень цього платежу відбувалося за рахунок підвищення ставок і цін на природний газ.** Так, у 2015 році ставки рентної плати за користування надрами для видобування природного газу були підвищені у **2–3,5 рази** залежно від споживачів газу та глибини залягання покладів, у 2016 році **в 3 рази збільшились ціни на природний газ** порівняно з 2015 роком.

1.1. Органами ДФС протягом усього дослідженого періоду не забезпечувалося виконання планових показників надходження до державного бюджету рентної плати за користування надрами для видобування природного газу. Так, у 2015 році ДФС виконано планові показники надходження зазначеного платежу до державного бюджету на **95,1 відс.**, у 2016 році – **72,8 відс.**, I півріччі 2017 року – **77,5 відс.**, через що до державного бюджету за цей період не надійшло **18,4 млрд грн** платежу (у 2015 році – 1,5 млрд грн, у 2016 році – 11,7 млрд грн, у I півріччі 2017 року –

5,2 млрд гривень). При цьому у 2015 році та I півріччі 2017 року на поліпшення стану виконання планових показників суттєво вплинули суми переплат за зазначеним платежем, які становили 7,5 і 18,9 відс. відповідно від загальної суми надходжень до державного бюджету рентної плати за користування надрами для видобування природного газу.

Аналіз стану виконання територіальними органами доведених ДФС індикативних показників надходження рентної плати за користування надрами для видобування природного газу свідчить про **неврахування ДФС реальної бази оподаткування в окремих областях**. Так, у 2015 році виконання індикативних показників надходження рентної плати коливалося в межах від **28,1 відс.** по ГУ ДФС у Чернігівській області до **140,6 відс.** по ГУ ДФС у Луганській області, у 2016 році – від **24,0 відс.** по ГУ ДФС у Чернігівській області до **152,8 відс.** по ГУ ДФС у Донецькій області, у I півріччі 2017 року – від **74,1 відс.** по ГУ ДФС у Закарпатській області до **122,6 відс.** по ГУ ДФС у Сумській області.

1.2. Здійснені ДФС і Держгеонадрами заходи із забезпечення повноти і своєчасності сплати до державного бюджету рентної плати за користування надрами для видобування природного газу були неефективними. Зокрема, внаслідок низького рівня платіжної дисципліни платників рентної плати за два з половиною роки податковий борг з цього платежу зріс майже в 11 разів, через що Державним бюджетом України недоотримано станом на 01.07.2017 понад 7,0 млрд грн, що становить майже половину надходжень цього платежу в I півріччі 2017 року.

1.3. Аудитом встановлено:

- **Загальнодержавна програма розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року**, затверджена Законом України від 21.04.2011 № 3268, **не виконувалася**. Так, замість запланованого щорічного зростання приросту запасів газу на **2 відс.**, за 2015–2016 роки **балансові запаси газу скоротилися на 7,2 відс.** (з 975,8 млрд м³ станом на початок 2015 року до 905,6 млрд м³ на початок 2017 року). Одна з причин – **низький рівень залучення інвестицій у газовидобувну галузь** унаслідок неефективної державної політики у сфері оподаткування цієї галузі та незабезпечення спрощення системи оформлення документів для отримання права на користування надрами;

- **Мінфіном, Мінприроди, ДФС і Держгеонадрами не виконано більшості пропозицій Рахункової палати, наданих за результатами попередніх контрольних заходів з питань справляння рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин.** У результаті **в нормативно-правових актах, що регулюють питання користування нафтогазоносними надрами та сплати рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин, залишаються прогалини і неузгодженості, які створюють формальні підстави для прийняття судами рішень не на користь держави.** Насамперед це стосується неузгодженостей у законодавстві в частині переліку органів державної влади, які готують подання на зупинення дії спеціальних дозволів, а також підстав для такого зупинення і застосування адміністративно-господарської санкції, передбаченої Податковим кодексом України, роботи органів ДФС і Держгеонадр з погашення податкового боргу з

рентної плати, обміну інформацією між цими центральними органами державної влади.

2. Чинні нормативно-правові акти, що регулюють питання використання нафтогазоносних надр і справляння рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин, потребують удосконалення та узгодження між собою.

2.1. Аудитом встановлено, що з часу набрання чинності Податковим кодексом України адміністративно-господарські санкції, передбачені підпунктом 258.2.2 пункту 258.2 статті 258 Податкового кодексу України, **не застосовуються**, оскільки законодавством чітко не визначено механізму застосування цієї адміністративно-господарської санкції, а також порядку її стягнення. Як наслідок, суб'єкти господарювання, які не сплачують до бюджету належних сум рентної плати за користування надрами або яким зупинено дію спеціального дозволу на користування надрами, мають можливість незаконно отримувати прибутки, при цьому державний бюджет втрачає доходи.

2.2. Стаття 26 Закону України "Про нафту і газ" не узгоджується з підпунктом 258.2.2 пункту 258.2 статті 258 Податкового кодексу України в частині переліку органів державної влади, які готують подання на зупинення дії спеціальних дозволів, а також підстав для такого зупинення.

2.3. **Норми пункту 22 Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами**, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 № 615 (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 21.06.2017 № 518 "Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 30 травня 2011 р. № 594 і № 615", що набрала чинності з **19.07.2017**), **не узгоджуються з нормами абзацу третього підпункту 258.2.2. пункту 258.2 статті 258 Податкового кодексу України** в частині підстав для призупинення дії спеціальних дозволів на користування надрами для видобування корисних копалин, а отже, потребують правового врегулювання. При цьому **зазначені зміни унеможливають використання механізму зупинення дії спеціального дозволу у разі наявності у надрокористувача протягом шести місяців заборгованості із сплати рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин, передбаченого Податковим кодексом України.**

2.4. Окремі нормативно-правові акти, що регулюють питання користування надрами та сплати рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин, містять посилання на центральні органи виконавчої влади, що припинили свою діяльність внаслідок адміністративної реформи. Зокрема, це стосується:

- пункту 9 Порядку відбору та затвердження нових інвестиційних проектів (програм, договорів), якими передбачено нарощування видобутку вуглеводневої сировини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.11.2013 № 838 "Деякі питання виконання діючих та нових інвестиційних проектів (програм, договорів), якими передбачено нарощування видобутку вуглеводневої сировини", у частині посилання **на Держгірпромнагляд**;

- норм Порядку державного обліку родовищ, запасів і проявів корисних копалин, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.1995 № 75, у частині посилання **на Мінстат і Держнаглядохоронпраці;**

- норм Положення про порядок установа квот на видобуток окремих видів корисних копалин, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.12.1994 № 862, у частині посилання **на Мінекономіки, облвиконкоми, Київський і Севастопольський міськвиконкоми;**

- норм наказу Міністерства палива та енергетики України від 30.09.2004 № 604 "Про затвердження Переліку нормативних витрат і виробничо-технологічних витрат нафти, природного газу та газового конденсату під час їх видобування, підготовки до транспортування та транспортування та Порядку визначення їх розмірів", зареєстрованого в Мін'юсті 06.01.2005 за № 15/10295, у частині посилання **на Мінпаливенерго та ДПА;**

- норм Порядку розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) платників податків, затвердженого наказом Міндоходів від 10.10.2013 № 574, зареєстрованим у Мін'юсті 31.10.2013 за № 1853/24385, у частині посилання **на Міндоходів.**

3. Мінфіном, Мінприроди, Міненерговугіллям, ДФС і Держгеонадрами не забезпечено належної взаємодії при здійсненні заходів, спрямованих на забезпечення контролю за дотриманням суб'єктами господарювання законодавства з питань користування надрами та повноти і своєчасності сплати до державного бюджету рентної плати за користування надрами для видобування природного газу.

3.1. Мінприроди, Мінфіном, Держгеонадрами і ДФС не забезпечено створення згідно з наказом Мінфіну і Мінприроди від 22.10.2012 № 538/1109, зареєстрованим у Мін'юсті 14.12.2012 за № 2084/22396, централізованої системи обліку видобутку нафти, природного газу, газового конденсату, супутньої пластової води, а також закачки в пласти води та газу.

Рахункова палата за результатами попереднього контрольного заходу, який проводився у 2016 році і стосувався адміністрування рентної плати за користування надрами для видобування нафти, рекомендувала прискорити запровадження такого централізованого обліку, однак **створена Держгеонадрами робоча група протягом року лише розробила проект технічного завдання для запровадження вимог вказаного Порядку.**

3.2. Відсутній належний інформаційний обмін між Держгеонадрами та ДФС внаслідок затягування процедури узгодження Угоди про інформаційне співробітництво між Державною фіскальною службою України та Державною службою геології та надр України, яка б визначала процедурні та технічні параметри надання даних, що використовуються при адмініструванні рентної плати за користування надрами.

Слід зазначити, що посадовими особами ДФС і Держгеонадр не проведено жодної робочої зустрічі з метою обговорення проблемних питань, пов'язаних із запровадженням інформаційної взаємодії між цими службами, а обмін пропозиціями відбувався лише шляхом листування, через що затягується практична реалізація Угоди.

Як наслідок, **порядок обміну інформацією** між службами з питань справляння рентної плати за користування надрами **за письмовими запитамі, що діє на сьогодні, застарілий і малоефективний,** не сприяє проведенню

системного контролю за діяльністю надрокористувачів і оперативному прийняттю управлінських рішень у разі порушення ними вимог законодавства.

3.3. Протягом періоду, що підлягав аудиту, Міненерговугілля не надсидало до ДФС окремі переліки родовищ із зазначенням суб'єктів господарювання, які здійснюють щодо них свої права власності, а також величини нормативних витрат і витрат, що є недотриманням пункту 13 Порядку визначення розмірів нормативних витрат і виробничо-технологічних витрат нафти, природного газу та газового конденсату під час видобування, підготовки до транспортування та транспортування, затвердженого наказом Мінпаливенерго від 30.09.2004 № 604, зареєстрованим у Мін'юсті 06.01.2005 за № 15/10295. ДФС протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року не зверталася до Міненерговугілля з метою з'ясування причин ненадання такої інформації, яка необхідна органам ДФС для контролю за правильністю визначення платниками рентної плати об'єкта оподаткування.

4. Протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року ДФС не забезпечено здійснення дієвих заходів щодо повної та своєчасної сплати нарахованих сум податкових зобов'язань з рентної плати за користування надрами для видобування природного газу, погашення податкового боргу з цього платежу та запобігання його зростанню, координації дій територіальних органів при здійсненні контрольної-перевірочної роботи і захисту інтересів держави в судах.

4.1. ДФС не забезпечила належного виконання покладених функцій щодо організації повного і достовірного обліку платників рентної плати за користування надрами для видобування природного газу. Так, Рахунковою палатою проведено порівняння звітності Держгеонадр і даних обліку платників рентної плати за користування надрами для видобування природного газу та виявлено **35 надрокористувачів**, які отримали спеціальні дозволи на користування надрами для видобування природного газу і не стали або несвоєчасно стали на облік у територіальних органах ДФС у дослідженому періоді.

При цьому аудитом встановлено, що у дослідженому періоді органи ДФС не мали законодавчих підстав примусово зобов'язати стати на облік таких надрокористувачів, оскільки розділом VII Порядку обліку платників податків і зборів, затвердженого наказом Мінфіну від 09.12.2011 № 1588, зареєстрованим у Мін'юсті 29.12.2011 за № 1562/20300, передбачалося взяття на облік платників податків за неосновним місцем обліку лише на підставі відповідної заяви або повідомлення, поданого безпосередньо платником податків. У зв'язку з цим органи ДФС не могли притягнути до відповідальності таких суб'єктів господарювання згідно з вимогами статті 120 Податкового кодексу України за неподання податкової звітності.

4.2. Органи ДФС не приділяли належної уваги з'ясуванню причин декларування суб'єктами господарювання протягом тривалого часу нульових обсягів видобутку газу. Аудит засвідчив, що протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року ДФС лише два рази зверталася до Держгеонадр щодо розгляду питання зупинення, анулювання дії спеціальних дозволів на користування надрами для видобування вуглеводневої сировини (у тому числі природного газу), за якими платниками податків роками подавалися податкові декларації з рентної плати за користування надрами з нульовими

показниками видобутку вуглеводнів. Зокрема, у липні 2017 року ДФС звернулася (лист від 25.07.2017 № 1259015/99-99-12-03-04-16) до Держгеонадр для розгляду питання зупинення, анулювання дії **144 спеціальних дозволів** на користування надрами для видобування вуглеводневої сировини (у тому числі природного газу), **виданих 75 суб'єктам господарювання**, які подавали в 2015–2016 роках і I півріччі 2017 року податкові декларації з рентної плати за користування надрами з нульовими показниками видобутку вуглеводнів, у тому числі природного газу.

З метою з'ясування причин такої ситуації Держгеонадрами (у зв'язку з надходженням зазначеного листа ДФС) прийнято наказ від 28.08.2017 № 374 "Про встановлення термінів", яким, зокрема, зобов'язано надрокористувачів надати відповідні пояснення. Проте на час завершення аудиту в ДФС була відсутня інформація про надані зазначеними надрокористувачами – власниками спеціальних дозволів документи та пояснення про відсутність сплати рентних платежів за користування надрами за обсяг видобутих вуглеводнів у 2015–2016 роках і I півріччі 2017 року.

Водночас за результатами проведеного контрольною групою Рахункової палати вибіркового аналізу матеріалів контрольних заходів, проведених Держгеонадрами у дослідженому періоді, та даних ДФС щодо подання надрокористувачами декларацій з рентної плати виявлено **два надрокористувачі** (ПрАТ "Газінвест", ТОВ "Укрістгаз"), які декларували відсутність видобування природного газу, тоді як перевірки Держгеонадр засвідчили такий видобуток.

4.3. Аудитом встановлені випадки, коли **рішення ДФС про надання розстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) приймалися раніше, ніж головним управлінням передавалися відповідні матеріали до розгляду та прийняття таких рішень**, що є порушенням вимоги статті 100 Податкового кодексу України та Порядку розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) платників податків, затвердженого наказом Міндоходів від 10.10.2013 № 574, зареєстрованим у Мін'юсті 31.10.2013 за № 1853/24385. Виявлено, що **три рішення** про розстрочення сплати грошових зобов'язань ТОВ "Цефей" (уповноважена особа за договором про спільну діяльність від 15.09.2004 № 927) із рентної плати за користування надрами для видобування природного газу **прийнято ДФС 19.02.2016**, тоді як матеріали для розгляду та прийняття відповідного рішення **надіслано ГУ ДФС у Полтавській області тільки 25.02.2016**. Так само висновок щодо можливості розстрочення грошових зобов'язань із рентної плати за користування надрами для видобутку природного газу ПАТ "Укргазвидобування" **надіслано ГУ ДФС у Полтавській області до ДФС 01.11.2016**, а **шість рішень** про розстрочення **прийняті ДФС ще 28.10.2016**.

4.4. **Заходи з погашення податкового боргу з рентної плати за користування надрами для видобування природного газу, які здійснювались органами ДФС, були неефективними та безрезультатними.** Так, упродовж 2015–2016 років і I півріччя 2017 року податковий борг за цим платежем збільшився з **655,2 млн грн** станом на 01.01.2015 до **7 032,8 млн грн** станом на 01.07.2017.

Встановлено, що **протягом 2015–2016 років продовжували діяти судові рішення**, на підставі яких територіальним органам ДФС, їх посадовим і

службовим особам, крім органу ДФС за основним місцем обліку надрокористувачів (здебільшого це Офіс великих платників податків ДФС), **було заборонено приймати рішення** про призначення податкових керуючих, вчиняти дії, спрямовані на виконання уже прийнятих рішень про призначення податкових керуючих, а також вчиняти будь-які інші дії, спрямовані на виконання повноважень податкового керуючого.

При цьому ДФС не забезпечено координації дій Офісу великих платників податків ДФС з іншими територіальними органами ДФС за неосновним місцем обліку надрокористувачів щодо стягнення податкового боргу з рентної плати за користування надрами. Як наслідок, **практично всі заходи з погашення податкового боргу з рентної плати, які здійснювалися територіальними органами ДФС, були безрезультатними.**

Водночас ДФС не надано своїм територіальним органам роз'яснення щодо порядку застосування абзацу другого пункту 95.5 статті 95 Податкового кодексу: керівник якого територіального органу (за основним чи неосновним місцем обліку) повинен приймати рішення про стягнення з платника податків готівкових коштів та/або коштів з його рахунків у банках у разі наявності в нього податкового боргу, зокрема за рентними платежами. Як наслідок, **відповідні заходи територіальними органами не застосовувались.**

Інформація, що надавалася ДФС до Держгеонадр про факти невнесення або несвоєчасного внесення платниками податків рентної плати за користування надрами для видобування природного газу з метою зупинення дії спеціальних дозволів цим боржникам, здебільшого була неповною, зокрема, суми податкового боргу зазначалися в цілому щодо платника податків, а не за кожним спеціальним дозволом. За таких умов **унеможлиблювалося своєчасне застосування Держгеонадрами всіх заходів впливу до боржників, передбачених законодавством.**

4.5. ДФС не забезпечено належного контролю за діяльністю своїх територіальних органів та координації їх дій при проведенні ними контрольної-перевірочної роботи. Встановлено, що окремі перевірки проводилися формально за основним місцем обліку платників податків, без залучення територіальних органів ДФС за неосновними місцями обліку цих платників податків. Так, Офісом великих платників податків ДФС протягом дослідженого періоду проведено чотири позапланові документальні перевірки за місцезнаходженням підприємств без виїзду до місць розташування ділянок надр, що ними використовувалися для видобування природного газу, та без залучення до перевірок територіальних органів ДФС за місцезнаходженням цих ділянок надр.

При цьому територіальними органами ДФС за основним і неосновним місцем обліку платників податків не здійснювався обмін інформацією про проведення перевірок, а також про їх результати.

Разом з тим протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року **територіальні органи ДФС не залучали до проведення спільних перевірок Держгеонадра та Держпраці з метою контролю за правильністю визначення надрокористувачем обсягу (кількості) видобутих корисних копалин у межах наданої йому ділянки надр, а також застосування коригуючих коефіцієнтів, хоча така можливість передбачена абзацом другим підпункту 258.2.2 пункту 258.2 статті 258 Податкового кодексу.**

Аудит засвідчив випадки незастосування до платників податків передбачених законодавством штрафних санкцій. Так, в ГУ ДФС у Харківській області встановлено, що станом на 01.09.2017 за шістьма підприємствами обліковувалися умовно нараховані штрафні санкції за несвоєчасну сплату узгодженого податкового зобов'язання на загальну суму **20,1 млн грн**, які фактично не застосовані, оскільки **не було проведено камеральних перевірок своєчасності сплати узгоджених податкових зобов'язань**. Під час проведення аудиту на вимогу контрольної групи Рахункової палати ці перевірки проведено та донараховано **4,1 млн грн** штрафних санкцій за несвоєчасну сплату узгодженого податкового зобов'язання трьом суб'єктам господарювання.

4.6. Аудитом встановлено, що ДФС не здійснювався аналіз стану оскарження платниками податків рішень органів ДФС, які стосувалися питань адміністрування рентної плати за користування надрами для видобування природного газу, не забезпечувалася належна координація і взаємодія її територіальних органів при проведенні ними претензійно-позовної роботи. Як наслідок, незадовільний рівень підготовки апеляційних і касаційних скарг призводив до неналежного захисту інтересів держави в судах. Так, за результатами оскарження платниками податків у судовому порядку рішень органів ДФС на загальну суму **2,7 млрд грн** за два с половиною роки **на користь платників податків прийнято судових рішень майже на 1,2 млрд грн, а на користь органів ДФС – лише на 5 тис. гривень**.

Аудит також засвідчив, що при поданні позовних заяв до суду в окремих випадках органами ДФС **не дотримано вимог законодавства, внаслідок чого ці заяви залишалися судами без розгляду**.

5. Держгеонадрами не забезпечено на належному рівні проведення державного геологічного контролю за геологічним вивченням та раціональним і ефективним використанням надр для видобування природного газу. Водночас слід зазначити, що у I півріччі 2015 року та I півріччі 2017 року через законодавчо встановлені обмеження на проведення перевірок планові перевірки органами державного геологічного контролю не планувалися та не проводилися.

5.1. Аналіз інформації про результати заходів державного геологічного контролю при використанні надр з метою видобування та геологічного вивчення, дослідницько-промислової розробки засвідчив **масові порушення надрокористувачами умов користування надрами**. Так, у 2015 році Держгеонадрами надані приписи про усунення виявлених порушень за **92,4 відс.** перевірених спеціальних дозволів, у 2016 році цей показник становив **69,8 відсотка**. Водночас **погіршився стан виконання надрокористувачами приписів Держгеонадр щодо усунення виявлених порушень**: якщо у 2015 році не було виконано **17,0 відс.** приписів Держгеонадр, то у 2016 році цей показник становив **35,6 відсотка**.

5.2. Через відсутність належного контролю з боку Держгеонадр за ефективністю використання суб'єктами господарювання нафтогазоносних надр **практично за кожним четвертим діючим спеціальним дозволом на користування ділянкою надр для видобування природного газу у дослідженому періоді видобуток не здійснювався**. Як наслідок, держава

втрачає економічну вигоду від надання цим суб'єктам господарювання права користування ділянками надр.

5.3. У дослідженому періоді в судах розглядалося 11 справ з питань користування газоносними надрами, які стосувалися діяльності (або бездіяльності) Держгеонадр з видачі, продовження строку дії, зупинення дії, анулювання спеціальних дозволів та внесення змін до них. При цьому із п'яти остаточних судових рішень одне прийняте на користь Держгеонадр, чотири – повністю або частково на користь надрокористувачів. Серед головних причин винесення більшості судових рішень на користь надрокористувачів – недотримання Держгеонадрами вимог законодавства при здійсненні зазначеної діяльності та низький рівень організації претензійно-позовної роботи.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аудиту ефективності справляння та дієвості контролю за надходженням рентної плати за користування надрами для видобування газу до державного бюджету затвердити.

2. Поінформувати Верховну Раду України про результати аудиту ефективності справляння та дієвості контролю за надходженням рентної плати за користування надрами для видобування газу до державного бюджету.

3. Відомості у формі рішення Рахункової палати про результати аудиту ефективності справляння та дієвості контролю за надходженням рентної плати за користування надрами для видобування газу до державного бюджету надіслати Кабінету Міністрів України та запропонувати доручити:

- Мінфіну і Мінприроди:

підготувати та подати на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції щодо внесення змін до законодавства з метою правового врегулювання механізму застосування адміністративно-господарської санкції, передбаченої підпунктом 258.2.2 пункту 258.2 статті 258 Податкового кодексу України;

забезпечити супроводження під час розгляду у Верховній Раді України проекту Закону України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та іншого Закону України щодо зупинення/анулювання дії спеціальних дозволів на користування надрами" (від 11.04.2017 за № 6337), яким, зокрема, передбачено узгодження статті 26 Закону України "Про нафту і газ" з нормами підпункту 258.2.2 пункту 258.2 статті 258 Податкового кодексу України в частині переліку органів державної влади, які готують подання на зупинення дії спеціальних дозволів та підстав для такого зупинення;

після прийняття закону щодо узгодження статті 26 Закону України "Про нафту і газ" з нормами підпункту 258.2.2 пункту 258.2 статті 258 Податкового кодексу України в частині переліку органів державної влади, які готують подання на зупинення дії спеціальних дозволів та підстав для такого зупинення, забезпечити підготовку пропозицій щодо внесення змін до пункту 22 Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 № 615, з метою приведення у відповідність із вимогами абзацу третього підпункту 258.2.2 пункту 258.2 статті 258 Податкового кодексу України;

- Мінприроди, Мінфіну, Держгеонадрам, ДФС забезпечити здійснення заходів, необхідних для запровадження централізованого обліку видобутку нафти, природного газу, газового конденсату, супутньої пластової води, а також закачки в пласти води та газу;

- Мінприроди, Міненергосувугілля, Мінфіну відповідно до своєї компетенції підготувати пропозиції щодо внесення змін до нормативно-правових актів з питань користування надрами та адміністрування рентної плати за користування надрами, які містять посилання на органи державної влади, що припинили свою діяльність внаслідок адміністративної реформи. Зокрема, це стосується Порядку відбору та затвердження нових інвестиційних проектів (програм, договорів), якими передбачено нарощування видобутку вуглеводневої сировини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.11.2013 № 838 "Деякі питання виконання діючих та нових інвестиційних проектів (програм, договорів), якими передбачено нарощування видобутку вуглеводневої сировини"; Порядку державного обліку родовищ, запасів і проявів корисних копалин, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.1995 № 75; Положення про порядок установа квот на видобуток окремих видів корисних копалин, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.12.1994 № 862; наказу Міністерства палива та енергетики України від 30.09.2004 № 604 "Про затвердження Переліку нормативних витрат і виробничо-технологічних витрат нафти, природного газу та газового конденсату під час їх видобування, підготовки до транспортування та транспортування та Порядку визначення їх розмірів", зареєстрованого в Мін'юсті 06.01.2005 за № 15/10295; Порядку розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) платників податків, затвердженого наказом Міндоходів від 10.10.2013 № 574, зареєстрованим у Мін'юсті 31.10.2013 за № 1853/24385.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати Державній фіскальній службі України і рекомендувати:

- вжити заходів щодо усунення недоліків і порушень, встановлених під час аудиту;

- забезпечити належну координацію дій територіальних органів ДФС, а також взаємодію з Держгеонадрами із здійснення дієвих заходів щодо погашення податкового боргу з рентної плати за користування надрами для видобування природного газу;

- удосконалити методику розрахунку індикативних надходжень рентної плати за користування надрами для видобування природного газу, що доводяться до територіальних органів, з урахуванням наявної бази оподаткування;

- підготувати та надати на розгляд Мінфіну пропозиції щодо внесення змін до нормативно-правових актів, необхідних для здійснення обліку в інтегрованих картках платників нарахованих і сплачених сум податкових зобов'язань з рентної плати для користування надрами, податкового боргу та переplat окремо за кожним спеціальним дозволом на користування надрами;

- забезпечити підвищення якості та ефективності контрольно-перевірочної роботи територіальних органів з питань справляння рентної плати за користування надрами для видобування природного газу;

- спільно з Держгеонадрами прискорити прийняття протоколів про порядок обміну інформацією відповідно до Угоди про інформаційне співробітництво між Державною фіскальною службою України та Державною службою геології та надр України.

5. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати Державній службі геології та надр України і рекомендувати:

- вжити заходів щодо усунення недоліків і порушень, встановлених під час аудиту;

- забезпечити підвищення якості та ефективності державного геологічного контролю за користуванням надрами для видобування природного газу.

6. Оприлюднити рішення і Звіт на офіційному веб-сайті Рахункової палати.

7. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Невідомого В.І.

Голова Рахункової палати

Р.М. Магута